

Stadsarchief

■ Een veel voorkomende vraag van bezoekers aan de studiezaal betreft voorouders die in een van de Bossche ziekenhuizen hebben gelegen. Sinds de samenvoeging van het archief van de Godshuizen met het Stadsarchief kunnen wij dergelijke vragen veel beter dan vroeger beantwoorden. Sinds kort kan het hoofd van de studiezaal daarbij terugvallen op een uitvoerige handleiding getiteld 'Mensen in een ziekenhuis'. Het Stadsarchief is alléén in het bezit van de administratieve gegevens van patiënten; medische gegevens zijn óf verloren gegaan óf bevinden zich nog op het ziekenhuis zelf. Wel vermelden veel registers de doodsoorzaak of wat daar in de ogen van de artsen destijds voor doorging. In het begin van de negentiende eeuw stierven er volgens de heren doktoren veel mensen aan kwalen als: waterzucht, ouderdom, stuipen, koortsen of 'verval van krachten'. Dit zijn eerder globale symptomen dan echte diagnoses. We hebben gegevens over het Groot Ziekengasthuis (bewaard vanaf 1675 voor militairen en vanaf 1758 voor burgers) en de psychiatrische ziekenhuizen Reinier van Arkel en Voorburg (vanaf

resp. 1559 en 1885). Na voltooiing van de inventarisatie komen daar nog bij de gegevens van het voormalig Protestant Ziekenhuis Willem-Alexander (vanaf 1914).

■ In 1992 werd de studiezaal bezocht door 1317 personen die in totaal 3835 bezoeken brachten. In vergelijking met vijf jaar eerder zijn zowel de aantallen bezoekers als bezoeken met 10% gestegen. Deze trend stemt overeen met de landelijke ontwikkeling. Op een scherpe stijging van de bezoekersaantallen in de jaren zeventig volgde een afvlakking van de curve in de jaren tachtig. Wanneer we de bezoekers van 1992 uitsplitsen naar de aard van hun vraagstelling, blijkt dat bijna tweederde van hen (63%) zich bezig hield met onderzoek naar het voor- geslacht. Liefhebbers van de plaatselijke geschiedenis maakten 18% van de bezoekers uit, wetenschappers 10% en een restgroep van 9%. De trend is dat het genealogisch onderzoek toeneemt en dat het aantal wetenschappers daalt. Overigens brengen de wetenschappers gemiddeld wel veel meer bezoeken aan het archief. Vooral promovendi komen soms maanden achtereen bijna iedere dag. In 1992 maakten de wetenschappers 10% van het aantal bezoekers uit, maar zij namen 18% van het aantal bezoeken voor hun rekening. De door studenten en andere wetenschappers onderzochte

onderwerpen zijn tamelijk gelijkmatig over de tijd verspreid. Het beleid van het Stadsarchief is erop gericht studenten e.d. meer te attenderen op het interessante materiaal dat wij in huis hebben. Wat ook opvalt is de grote populariteit van bepaalde onderwerpen op de universiteiten. Marginale groeperingen zoals criminelen of prostituées trekken steeds weer jonge onderzoekers aan. Elites zijn ook populair, de middenklassen daarentegen (nog altijd de omvangrijkste groep in een stedelijke samenleving) vormen een uitgesproken witte vlek.

De waarde van deze bezoekerscijfers moet men overigens niet overschatten. De studiezaal is maar een van de vele produkten van het Stadsarchief. Een betere ontsluiting van archieven en het beschikbaar stellen van omvangrijke ingangen leidt tot een hoger 'rendement' van het onderzoek. Het op microfilm zetten van veel gebruikte archieven heeft hetzelfde effect. De student is dankzij deze diepteinvesteringen veel sneller klaar. Waar je vroeger maanden voor moest ploeteren, kan nu in een week tijds geklaard worden. Anderzijds worden archieven die men voorheen meed omdat er geen beginnen aan was, na het verschijnen van een ingang raadpleegbaar. Een goed voorbeeld is het criminële gedeelte van het archief van de Bossche schepenbank

dat door Dataschurk ineens inzichtelijk is geworden (met dank aan Jan Buiks voor het aanleveren van de ruwe gegevens).

■ Joke Bongaarts, woonachtig in 's-Hertogenbosch en thans werkzaam op het Streekarchief Regio Eindhoven-Kempenland, verrichtte een inventariserend onderzoek in het omvangrijke archief van het Bureau Divers. Dit bureau ontstond in 1986 door een fusie van de stedelijke bureaus voor Jeugd- en Jongerenwerk, Jeugdzorg en Gezinswerk en het Stedelijk Maatschappelijk Centrum. Doel van het onderzoek was om de weg te plaveien voor een toekomstige inventarisatie van dit fonds dat veel informatie bevat over het welzijnswerk in de jaren zeventig en tachtig. Het archief werd in 1989 bij ons ondergebracht en beslaat de periode 1975-1986. Het onderzoek resulteerde in een rapport dat handelt over de geschiedenis van de verschillende organisaties en de structuur van het archief-fonds. Het rapport is ter inzage in de studiezaal, het archief zelf is nog niet openbaar.

Ton Kappelhof ■